

MINISTER ŚRODOWISKA

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 10.12.12.
nr 5603 podpis *Borusewicz*

Warszawa, dnia 7 grudnia 2012 r.

BMzk-070-964/48560/12/MK

p.R. Rojek
SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 11.12.12.
nr 10272 podpis *[Signature]*

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

Odpowiadając na oświadczenie Pani Senator Janiny Sagatowskiej złożone w dniu 9 listopada 2012 r., w sprawie inwestycji przeciwpowodziowych w województwie podkarpackim, w załączeniu przekazuję stosowne wyjaśnienia.

[Signature]
Senat RP
Marszałek Senatu RP

Do wiadomości:

Departament Spraw parlamentarnych KPRM

Dot: BPS/043-20-227/12

W odpowiedzi na oświadczenie Pani Senator Janiny Sagatowskiej dotyczące uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 24 września 2012 r., w sprawie inwestycji przeciwpowodziowych w województwie podkarpackim, uprzejmie informuję, co następuje.

Problemy dotyczące ryzyka powodziowego i istotności działań podejmowanych w celu zminimalizowania tego zagrożenia wymagają szerokiego i kompleksowego podejścia. Obecny stan wiedzy, jak i doświadczenia naszego i innych krajów, wyraźnie wskazują, iż powodziom nie da się całkowicie zapobiec, można jednak podjąć kroki w celu zminimalizowania ich negatywnych skutków społeczno-ekonomicznych. W tym celu konieczne jest przede wszystkim właściwe zdiagnozowanie przyczyn powstawania powodzi, a następnie wskazanie działań, które – przy zachowaniu wymogów ekonomicznych i ekologicznych – najefektywniej ograniczą negatywne skutki wylewów. Niezwykle istotna jest także odpowiednia współpraca instytucji odpowiedzialnych za planowanie działań przeciwpowodziowych, jednostek samorządu terytorialnego oraz organów ochrony przyrody, które uczestniczą na zasadach określonych prawem w postępowaniach administracyjnych oraz procesie opracowywania programów i planów, związanych z realizacją inwestycji przeciwpowodziowych. Należy podkreślić, iż ochrona przed powodzią, ze względu na swoją złożoność, powinna być realizowana w sposób przemyślany i planowy, w ujęciu zlewniowym, ponieważ pojedyncze, oderwane od siebie działania zwykle nie przynoszą oczekiwanych rezultatów.

W odniesieniu do poruszonej w Stanowisku Sejmiku Województwa Podkarpackiego kwestii wniosków o wycinki zadrzewień i zakrzewień w międzywałach należy zaznaczyć, iż zgodnie z art. 88l ust. 7 pkt 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz.145), dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może, w drodze decyzji, na obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią, nakazać usunięcie drzew lub krzewów, natomiast zgodnie z art. 88n ust. 7 ww. ustawy starosta może, w drodze decyzji, nakazać usunięcie drzew lub krzewów z wałów przeciwpowodziowych oraz terenów w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału po stronie odpowietrznej. Decyzje, o których mowa powyżej wymagają uzgodnienia z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska (art. 88l ust. 11 i art. 88n ust. 8 ustawy Prawo wodne). Należy podkreślić, że prowadzenie działań związanych z usuwaniem drzew i krzewów na obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią jest możliwe, nawet mając na względzie przepisy z zakresu ochrony przyrody.

Ustawodawca nie przewidział zwolnień z zakresu ochrony gatunkowej w związku z koniecznością usuwania drzew w międzywałach. Należy zaznaczyć, że pojedyncze drzewa, zadrzewienia oraz obszary leśne są siedliskiem roślin, grzybów i zwierząt objętych ochroną. W przypadku usuwania drzew, w obrębie których znajdują się gatunki chronione należy uzyskać stosowne zezwolenie od Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska lub właściwych terytorialnie regionalnych dyrektorów ochrony środowiska na odstępstwa od zakazów wymienionych w art. 51 i 52 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.). Zezwolenie na odstępstwo od ustawowych zakazów może być wydane, zgodnie z art. 56 ust. 4 ww. ustawy, przy spełnieniu trzech przesłanek, tj. w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla dziko występujących populacji gatunków roślin, zwierząt lub grzybów oraz m.in. w przypadku gdy czynności te leżą w interesie zdrowia i bezpieczeństwa powszechnego (pkt. 3) lub wynikają z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego (pkt. 7 i 8).

W granicach obszarów Natura 2000 dozwolona jest realizacja każdego przedsięwzięcia, jeżeli nie oddziałuje ono znacząco negatywnie na przedmioty ochrony tych obszarów. Ponadto należy podkreślić, że polskie oraz wspólnotowe ustawodawstwo dopuszcza również zgodę na realizację inwestycji, które mogą mieć znaczący negatywny wpływ na ww. obszary, a za którymi przemawiają wymogi nadrzędnego interesu publicznego. W odpowiednich przepisach wprost wskazano, że do

takich inwestycji mogą być zaliczane przedsięwzięcia realizowane w celu ochrony zdrowia i życia ludzi oraz zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego.

Realizacja działań w obszarach Natura 2000 wymaga spełniania pewnych minimalnych wymogów formalnych, w przypadku wycinki drzew i krzewów w międzywalu konieczne jest uzyskanie stosownej decyzji poprzedzonej uzgodnieniem z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. Jednocześnie należy wskazać, że takie uzgodnienia są wydawane (w 2011 r. regionalni dyrektorzy ochrony środowiska uzgodnili 234 projekty decyzji, w przypadku 13 projektów decyzji, na dzień 31 grudnia 2011 r. postępowanie było w toku, a odmówiono uzgodnienia jedynie 1 projektu decyzji z powodów czysto formalno-prawnych (uzgodnienie nastąpiło w 2012 r.). Powyższe informacje potwierdzają, że wymogi dotyczące ochrony przyrody nie są przeszkodą w realizacji działań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

Prowadzenie działań związanych z usuwaniem drzew i krzewów na obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią możliwe jest także w granicach pozostałych obszarów chronionych, w tym rezerwatów przyrody. Należy zauważyć, iż przepisy art. 15, 17, 24, czy też 45 ustawy o ochronie przyrody, określające ograniczenia, jakie obowiązują z mocy ustawy o ochronie przyrody lub mogą być wprowadzone przez właściwe organy w granicach obszarowych form ochrony przyrody, z wyjątkiem obszarów sieci Natura 2000, zawierają również generalne odstępstwo od zakazów, obejmujące działania związane z bezpieczeństwem powszechnym.

W przypadku uprawdopodobnienia przez kompetentne organy istnienia zagrożenia powodziowego, a więc zagrożenia dla bezpieczeństwa powszechnego, generowanego m.in. przez roślinność porastającą obszar międzywala, działania zaradcze mogą być w takim przypadku wykonywane pomimo zakazów, jakie obowiązują w danym obszarze chronionym.

Każde stwierdzenie braku związku z bezpieczeństwem powszechnym lub orzekanie, że działania wynikają z bezpieczeństwa powszechnego muszą być wykazane dowodowo, na podstawie zależności przyczynowo-skutkowej, np. na podstawie dokumentów planistycznych lub technicznych z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, wskazujących na zagrożenie bezpieczeństwa powszechnego w związku z porostem drzew i krzewów na tym odcinku rzeki, będących wynikiem analizy warunków hydrologicznych, klimatycznych i geomorfologicznych oraz zagospodarowania terenu dla tego obszaru oraz przy braku rozwiązania alternatywnego. Samego faktu stwierdzenia drzew i krzewów w międzywalu rzeki nie można utożsamiać z zagrożeniem powodziowym, ponieważ jest ono uzależnione od wielu czynników, np. stanu wałów przeciwpowodziowych, zagospodarowania terenu przylegającego do międzywala, czy reżimu rzeczno-geologicznego. Dlatego zarówno organ prowadzący główne postępowanie jak również organ uzgadniający powinny współdziałać w celu wyjaśnienia tej kwestii, np. poprzez dostarczenie właściwych dowodów. W przypadku powoływania się na zagrożenie bezpieczeństwa powszechnego należy wskazać czy faktycznie takie zagrożenie występuje. Podczas rozpatrywania problemu należy zwrócić uwagę jakie czynniki powodują zwiększenie tego zagrożenia i czy drzewa oraz krzewy są tego główną przyczyną. Analizując problem należy wskazać sposoby jego rozwiązania, niekoniecznie wskazując usunięcie drzew jako jedyne i słuszne rozwiązanie problemu.

Przy realizacji poszczególnych inwestycji wskazane jest również przeprowadzanie dokładnych inwentaryzacji przyrodniczych, które znacząco mogą ułatwić i przyspieszyć wydawanie rozstrzygnięć z zakresu ochrony przyrody, w tym uzgodnień z zakresu usuwania drzew w międzywalu.

Odnosząc się natomiast do kwestii podjęcia inicjatyw, które miałyby ułatwiać oraz przyspieszać proces wycinki roślinności z obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią oraz pogłębiania rzek, uprzejmie informuję, iż postępowania administracyjne w przedmiotowym zakresie traktowane jest w sposób priorytetowy zarówno w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, jak i regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska. Należy mieć jednak świadomość, że na czas trwania postępowań w tym zakresie znaczący wpływ ma ich skomplikowany charakter, podyktowany złożoną

istotą zjawiska powodzi oraz istotnym i szerokim wpływem prac przeciwpowodziowych na środowisko, a ponadto duża ilość tego typu spraw oraz ich duży zakres powierzchniowy. Biorąc pod uwagę wspomniany powyżej złożony charakter postępowań, konieczność realizowania ochrony przed powodzią w sposób kompleksowy, występowanie skumulowanego oddziaływania na środowisko tego typu prac, a także obowiązek oceny tego oddziaływania, wynikający zarówno z prawodawstwa krajowego, jak i wspólnotowego, ciążyący na organach ochrony przyrody, konieczne jest sporządzanie kompleksowych planów wycinki, które byłyby poddawane strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (w tym na obszary Natura 2000). Sporządzenie takich planów pozwoli na ocenę oddziaływań skumulowanych, a także znacząco skróci czas trwania postępowań administracyjnych prowadzonych w przedmiocie wycinki drzew i krzewów z obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią. W ramach *Programu wycinki drzew i krzewów na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią wraz ze strategiczną oceną oddziaływania na środowisko dotyczącą zaplanowanych w tym programie działań* wykonana zostanie m.in. inwentaryzacja przeznaczonych do wycinki zadrzewień i zakrzaceń oraz harmonogram rzeczowo-finansowy koniecznych do realizacji prac. Wykonane zostaną również warstwy GIS pozwalające na graficzne zobrazowanie zakresu przewidywanych prac wycinkowych na mapach. Termin wykonania *Programu* został ustalony na lata 2012 – 2015. Z uwagi na ograniczenia finansowe, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, do którego zostały złożone wnioski o finansowanie Programów, nie może zapewnić finansowania równoczesnego dla wszystkich regionalnych zarządów gospodarki wodnej (rzgw). W pierwszej kolejności finansowaniem objęte zostaną *Programy wycinek* dla obszarów rzgw, gdzie wpływ roślinności na zagrożenie powodziowe jest szczególnie istotny, tj. RZGW w Krakowie, Warszawie, Wrocławiu i Poznaniu.

W odniesieniu do kwestii pogłębienia koryt głównych rzek należy zaznaczyć, że na wykonywanie prac utrzymaniowych, w tym zapewnienie właściwego stanu dna i brzegów, nie są wymagane decyzje środowiskowe oraz pozwolenia wodnoprawne. Ograniczenia wykonywania tych prac w korytach rzek wynikają z limitów finansowych, jakie administratorzy mogą przeznaczyć na bieżące utrzymanie wód. Obowiązujące przepisy w zakresie finansów publicznych uniemożliwiają regionalnym zarządom gospodarki wodnej oraz wojewódzkim zarządom melioracji i urzędów wodnych sprzedaż materiału wydobytego z koryta rzek i przeznaczenie ewentualnego zysku na sfinansowanie tych robót. W związku z powyższym zezwala się podmiotom prywatnym na wydobywanie nadmiaru materiału z koryta rzeki w ramach działalności, o której mowa w art. 20 ustawy Prawo wodne, jednak podmioty te zobowiązane są do uzyskania decyzji środowiskowych oraz pozwolenia wodnoprawnego.

Należy zaznaczyć, że rzeka nie może być traktowana wyłącznie jako złożo kopaliny w rozumieniu ustawy Prawo geologiczne i górnicze (*naturalne nagromadzenie minerałów, skał oraz innych substancji, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą*). Roboty związane z poborem kruszywa mogą również wymagać koncesji, o której mowa w ww. ustawie. Zgodnie z art. 23 ustawy Prawo geologiczne i górnicze, wydobywanie kopaliny z gruntów pod wodami śródlądowymi oraz z obszarów bezpośredniego lub potencjalnego zagrożenia powodzią wymaga uzgodnienia z organem odpowiedzialnym za utrzymanie wód oraz opinii organu właściwego do wydania pozwolenia wodnoprawnego.

Tym samym, można rozważyć podjęcie starań umożliwiających administratorom rzek, w ramach uprawnień jakie posiadają Instytucje Gospodarki Budżetowej, finansowania części robót utrzymaniowych z zysków za korzystanie z wód, w tym za wydobyty nadmiar materiału skalnego.

Stanisław Gajowski